

Heemkundekring Sankt-Tolbert Vaals

*Vuur wunsche uusch allemoal
Ènge jowwe roetsch
En
Ee Jeluk-Zëllesch Nuijor*

Nieuwsbrief Nummer 3 - December 2009

Verenigingsgebouw Sankt Tolbert

De werkzaamheden aan het verenigingsgebouw Sankt Tolbert (bijgenaamd 'De Boed') vorderen gestaag. Dankzij enkele leden en een aantal bedrijven is er weer het een en ander gerealiseerd. De volgende bedrijven hebben ook een sponsorbijdrage geleverd (waarvoor veel dank): schildersbedrijf Jean Cohlst, steenhouwerij Leo Klein en elektrobedrijf Willems.

Begin 2010 gaat de aannemer verder met het binnenmetselwerk.

Op de foto links is een deel van de ruime bovenverdieping te zien. Rechts een deel van het tijdelijk archief in de 'Auw Sjoëël', dat helemaal 'volgelopen' is en een plaats zal krijgen op de bovenverdieping.

Feestmiddag

Op zondag 6 december vond de jaarlijkse feestmiddag van Sankt Tolbert plaats in café-restaurant Suisse. Na ontvangst met koffie en vlaai kregen de leden (met partner) een mooi

programma gepresenteerd: dialectstukken, afgewisseld met een heemkunde - quiz (zie extra bijlage) en een tombola. Ook het jaarboek verleden&heden nr. 11 werd voorgesteld.

Zuiderlucht

In een artikel in het kader van de Culturele Biografie, een project van de provincie Limburg, brengt het kunst- en cultuurblad *Zuiderlucht* in januari 2010 een verhaal over von Clermont en Vaals: *Plekken der herinnering 5 - Von Clermont*

kwam niet om te lummelen. Dit blad is gratis verkrijgbaar in bibliotheken, scholen, boekhandels en musea en eveneens te downloaden op www.zuiderlucht.nl. De artikelen zijn in pdf – formaat.

Het mysterie van het verdwenen schilderij

Von Clermont terug in Vaals

Niet elke Vaalsenaar is ervan op de hoogte, maar sinds maart is Johann Von Clermont terug in Vaals. Hij hangt aan de muur bij Erwin Vandenhove.

door Merel Visscher

Een angeloze bezoeker die de L-vormige woonkamer in Vaals binnenloopt, deinst waarschijnlijk even terug als hij de hoek omgaat. Daar staat hij je vanaf een muurhoog doek aan. Johann Arnold Von Clermont. En zijn blik blijft je volgen. Het met een gouden lijst omrande schilderij neemt een zeer promi-

nente plaats in bezag in de woonkamer van Vaalsenaar Erwin Vandenhove. Vooral omdat het eigenlijk niet boven het dressoir past en noodgedwongen wat voorover lecht. Straks gaat die kast weg, zodat Von Clermont optimaal tot zijn recht komt aan de wand, zeg je trots eigenaar van het schilderij. En dan neemt het bijna de hele muur in beslag. Vandenhove vindt het fantastisch. Meer van Vaals kun je niet

hebben, toch? Als geboren en getogen Vaalsenaar heeft Vandenhove zich verdiept in de geschiedenis van zijn dorp. Maar zelfs mensen die niet veel weten van Vaals, weten hoe belangrijk Johann Von Clermont (1748-1795) is geweest voor de grensplaats. De Akense textielindustrie heeft er mede aan bijgedragen dat Vaals een stadje als lere heeft. Gesprekstof genoeg dus voor Vandenhove, als er gasten komen die willen weten wie die man met die indringende blik aan de muur is.

Vandenhove is vertrouwd met het doek Van Langer geschiedende doek uit 1793. „Ik heb er al dertig jaar een kopergasture van.“ Maar hoe kan een doorsnee Vaalsenaar (Vandenhove runde tot voor kort café De Hollandse aan de Maastrichterlaan) zomaar aan zo'n schilderij komen? Via internet, via antiekhandelaren in Londen had het op een vellingste staan en zo heeft hij kunnen toeslaan. Oud omdat hij al wat geld achter de hand had om ooit eens een kunstwerk te kopen was dat mogelijk. „Ik had zelf ook nooit gedacht dat het mogelijk zou zijn.“ Doorverkoopten wil hij het doek niet. „Dus is nooit mijn bedoeling geweest.“ Von Clermont blijft in Vaals.

In maart 2009 heeft Erwin Vandenhove, een bekende Vaalsenaar, het schilderij van Johann Arnold von Clermont in Engeland, in een voorstad van Londen, bij een antiquair gekocht

Tweede Wereldoorlog

De namen van Vaalsenaren die in de Tweede Wereldoorlog slachtoffer zijn geworden van oorlogsgeweld worden vereeuwigd in een naamsteen van Chinees graniet. De gedenkplaat wordt op het Von Clermontplein gelegd, voor het monument van de gevallen. Tot nu zijn, mede door onderzoek van heemkundekring Sankt Tolbert 80 namen bekend. Frater Leo Disch van klooster Benedictusberg Mamelis zal de namen in het oorlogsmonument beitelen.

Völser Plat

Dat het Vaalser dialect leeft weten wij allen. Met nadruk blijkt dat in de carnavalstijd op de vele zittingen. Andere bijzondere dialectgenoegens kunt u mee beleven bij de Oudejaarsconference 'Wie woar dat ooch atwier?' van Los Catastrofos op 30 december 2009 en de Hub Deitz Carnavalsrevue 'La viet, la vót, la vinsterleer', uitgevoerd door de Koninklijke Harmonie

St. Cecilia Vaals. Wat de betekenis van deze titel is, wordt onthuld tijdens de uitvoeringen op 30, 31 januari / 6, 7 februari 2010. Het is in dit kader te wensen dat de uitgave van een boek met verhalen en gedichten in het Völser Plat eindelijk gestalte kan krijgen en dat Hans Jussen in 2010 zijn boek over spelling en grammatica van het Vaalser dialect kan uitgeven.

Op de grens

Hans Hermans (oud-Vaalsenaar) schrijft in diverse media veel over heemkundige onderwerpen. Een interessante rubriek met artikelen van hem over de grensstreek in de

zuidoosthoek vindt u op www.opdegrens.eu. U klikt op Hans Hermans en hebt de keuze uit zo'n vijftig vlot geschreven verhalen (2008, 2009) over onze grensregio.

Lezing

Lezing in samenwerking met het LGOG door Lou Heynen over "Adel aan Geul en Gulp". Voor iedereen toegankelijk.

Plaats: Hotel Monopole, Nieuweweg 22, Valkenburg. Maandag 21 januari 2010. Aanvang 20.00 uur.

Heemkundeliteratuur

Onlangs verschenen heemkundeliteratuur met raakvlakken in Vaals:

Verleden&Heden nr. 11, uitgegeven door Heemkundekring Sankt Tolbert Vaals
'Wiezer' deurch de tsiet nr. 5, uitgegeven door Heemkundekring De Auw Kapel Lemiers.
Jaarboek 2009, Historische en Heemkundige Studies in en om het Geuldal.

Van boerenakker tot soldatenkerkhof, ooggetuigenverhalen over de aanleg van de Amerikaanse begraafplaats in Margraten.
Canon van Limburg, een historisch overzicht in 52 vensters verdeeld over 10 tijdvakken.
Bisdom langs de Maas, geschiedenis van de kerk in Limburg.

Speciale verjaardagen van Sankt Tolbert - leden

Jozef (Men) Savelberg 88 jaar (7-12-1921)
John Kohnen 60 jaar (29-12-1949)
Van harte proficiat!

Uitsmijter van het jaar 2009

"Vaals is dat wat beklemmt als men er is, en niet kan loslaten als men weg is." (LJ)

Reageren

Wilt u meer weten over de Heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.